

Analiza pristupačnosti - Foča

Izdavač:

Caritas Bosne i Hercegovine

Za izdavača:

Mons. Tomo Knežević

Pripremili:

Miroslav Pavlović, Zlatko Malić, Suvad Zahirović, Fikret Zuko i Željko Volaš.

Sadržaj

1.	Uvod	3
1.1.	Projekt Access	3
1.2.	Analiza pristupačnosti	3
1.3.	Uvod u pristupačnost.....	4
1.4.	Kratki pregled zakonskog okvira u BiH	6
2.	Rezultati analize pristupačnosti	8
2.1.	LJEKARNA EXPERA	9
2.2.	UNICREDIT BANK	10
2.3.	CENTAR ZA SOCIJALNI RAD FOČA	11
2.4.	POLICIJSKA UPRAVA - CIPS	12
2.5.	FRIZERSKI SALON „AFRODITA“	13
2.6.	HOTEL ZELENGORA	14
2.7.	MUZEJ, KAZALIŠTE I KNJIŽNICA	15
2.8.	OPĆINA FOČA	16
2.9.	ALADŽA PARK	17
2.10.	POŠTA	18
2.11.	JU OŠ „VESELIN MASLEŠA“	19
2.12.	TRŽNI CENTAR KORT	20
3.	Dodatak - Obrazac za analizu pristupačnosti	21

“Objavljivanje ovog dokumenta financirano je grantom Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država (Department of State). Mišljenja, nalazi i zaključci koji su ovdje navedeni pripadaju autorima i ne odražavaju nužno mišljenja, nalaze i zaključke Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država.“

1. Uvod

1.1. Projekt Access

Caritas Bosne i Hercegovine zahvaljujući potpori Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država u Bosni i Hercegovini realizira projekt Access – *pristupačnost za osobe s invaliditetom*. Radi se o još jednom značajnom projektu koji *Caritas* Bosne i Hercegovine provodi s ciljem unaprjeđenja životnih uvjeta za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Projekt Access stavlja naglasak na pristupačnost, osobito na arhitektonsku pristupačnost, sukladno članku 9. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Projekt je povezan s nizom strategija i akcijskih planova na domaćoj razini, te s 13. prioritetom Europske komisije u procesu integracije Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.

1.2. Analiza pristupačnosti

Analiza pristupačnosti provodit će se u 15 lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini, i to: Vogošća, Tuzla, Mostar, Goražde, Travnik, Bihać i Livno (Federacija Bosne i Hercegovine), Bijeljina, Prijedor, Doboј, Trebinje, Foča, Banja Luka i Istočno Sarajevo (Republika Srpska), te Brčko distrikt BiH. Analizom će se obuhvati 10 – 15 javnih objekata i javnih površina na području svake od navedenih zajednica. Planirano je analizirati pristupačnosti u objektima poput: javne uprave (općinske, gradske, kantonalne), objekata ustanova i javnih službi (služba za zapošljavanje, dom zdravlja, centar za socijalni rad, škole i sl.), kulturnih i/ili sportskih objekata (kazalište, knjižnica, kino, dom kulture, sportska dvorana itd.), ugostiteljskih objekata (hotel, motel, restoran i sl.), javnih površina poput šetnice, parka i prometnice i raskrižja.

Iako broj lokalnih zajednica nije dovoljan za općenitu analizu pristupačnosti u cijeloj Bosni i Hercegovini, a također ni broj planiranih objekata u pojedinim lokalnim zajednicama, vjerujemo da će ova analiza pomoći kako bi se javnost bolje upoznala s problemom pristupačnosti. Analiza i cijeli projekt će dati svoj doprinos u izgradnji inkluzivnog i pristupačnog okruženja za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Nadamo se da će rezultati analize pomoći da se još jednom, na argumentirani način, ukaže na problem nepristupačnog okruženja, te da će donositelji odluka, kao i nadležne službe, reagirati sukladno svojim mogućnostima.

1.3. Uvod u pristupačnost

Pristupačnost je jedan od ključnih preuvjeta za uživanje prava i dostojanstva osoba s invaliditetom. Pitanjima otklanjanja prepreka, nesmetanog kretanju i korištenju otvorenih prostora, te prostora javnih i privatnih zgrada namijenjenih javnosti, počela se posvećivati značajnija pažnja još sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća, a naročito nakon povećanja broja osoba s invaliditetom čiji je invaliditet bio uzrokovan različitim nezgodama, ratovima i drugim uzrocima.

Zbog isključenosti osoba s invaliditetom koja je uzrokovana arhitektonskim preprekama, osobe s invaliditetom prepoznate su i postale vodeća skupina za zagovaranje kreiranja standarda čijom bi se primjenom osiguralo da javni prostori različitih namjena postanu dostupni i osobama s invaliditetom. Društvo je brzo prepoznalo prednosti primjene univerzalno dizajniranih i izgrađenih javnih prostora za puno veći broj korisnika nego što su to samo osobe s invaliditetom.

Već početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća razvijeni su prvi ISSO međunarodni standardi pristupačnosti koji su nakon toga preuzeti i ugrađeni u zakonsku regulativu velikog broja država svijeta. Zbog brzog napretka tehnologije i ukupnog razvoja društva, standardi pristupačnosti nužno su trebali reviziju i uključivanje napretka u propisivanje normi koje se prilikom projektiranja i građenja moraju poštivati, a kako bi se osigurao nesmetan pristup i korištenje različitih prostora namijenjenih javnosti bez prepreka. Dva su ključna koncepta na kojima počivaju međunarodni standardi pristupačnosti:

- ✓ Koncept zasnovan na „načelima univerzalnog dizajna“, što podrazumijeva takva tehničko-tehnološka i građevinska rješenja koja osiguravaju korištenje bez potrebe za dodatnom prilagodbom ili nekim vidom potpore za najveći mogući broj građana.
- ✓ Koncept zasnovan na dizajnu koji uzima u obzir potrebe pojedinih skupina korisnika i sukladno njima se dizajniraju određena arhitektonska i tehničko-tehnološka rješenja u prostorima javne namjene.

Značaj pristupačnosti prostora, transporta, tehnologija i informacija, te usluga i odgovarajućih pomagala vidljiv je iz same definicije fenomena invaliditeta u preambuli u točki E. i u članku 1., st. 2. u definiciji osoba s invaliditetom Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Obje definicije prepoznaju „prepreke“ koje kreira društvo kao ključni razlog za onemogućavanje punog sudjelovanja i uživanja prava i dostojanstva koja su

osobama s invaliditetom kao ljudskim bićima zagarantirana svim međunarodnim pravnim dokumentima kojima se regulira područje ljudskih prava.

Dodatno, članak 9. Konvencije propisuje obveze državama članicama koje trebaju ispuniti kako bi osigurale puno i nesmetano sudjelovanje osoba s invaliditetom u korištenju dobara, informacija i tehnologija, te usluga namijenjenih svim građanima. Pristupačnost je jedno od pitanja koje prožima cijeli sadržaj Konvencije i prepoznata je kao preduvjet za ostvarivanje svih prava osoba s invaliditetom i osiguravanje preduvjeta za jednake mogućnosti i puno sudjelovanje u zajednici.

Nakon pregleda Inicijalnog izvješća o primjeni Konvencije o pravima osoba s invaliditetom pred Odborom za prava osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda koji je Bosna i Hercegovina prezentirala u travnju 2017. godine, Odbor je državi Bosni i Hercegovini preporučio da osigura primjenu Konvencije u području pristupačnosti na način da:

- ✓ (18.) je Odbor zabrinut što ne postoji sveobuhvatna strategija pristupačnosti niti zakoni s efektivnim sankcijama koji bi bili usklađeni na svim razinama, te što je navedeno da većina javnih zgrada i ustanova, s posebnim osvrtom na one koji pružaju besplatnu pravnu pomoć i/ili, naročito usluge za osobe s invaliditetom, kao i javni prijevoz, nisu pristupačni. Također je zabrinut što se usluge masovnih elektroničkih medija ne pružaju u formatu koji je dostupan osobama s invaliditetom;
- ✓ (19.) Odbor preporuča da Država potpisnica:
 - usvoji sveobuhvatnu strategiju pristupačnosti i akcijski plan s dovoljnim proračunom, učinkovitim mehanizmom za praćenje i mjerilima za uklanjanje prepreka s izvršnim i učinkovitim sankcijama za nepoštivanje.
 - promovira univerzalni dizajn za sve zgrade, javne službe i javni prijevoz,
 - osigura pristupačno informiranje i pristupačne medije, s posebnim osvrtom na elektroničke medije, u skladu s općim komentaron br. 2 (2014) o pristupačnosti (čl. 9.),
 - obrati pažnju na vezu između članka 9. Konvencije i ciljeva 9, 11.2 i 11.7 iz dokumenta *Ciljevi održivog razvoja*.

U dokumentu *Ciljevi održivog razvoja* (SDG) koji je Generalna skupština Ujedinjenih naroda usvojila 2015. godine, u ciljevima koji se odnose na prepoznavanje potrebe osiguravanja pune uključenosti i sudjelovanja osoba s

invaliditetom, naročita se pažnja posvećuje pitanjima pristupačnosti. Ovo je posebno naznačeno u cilju 11 o razvoju dostupnih i održivih zajednica koje uključuju sve i osiguravaju jednake prilike za sve, te u ciljevima 4 o obrazovanju, 6 o pravu na rad i 9 o pravu na dostupnost informacija i novih tehnologija za sve.

Još i prije stupanja na snagu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, neke od vodećih država svijeta, poput Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije i drugih, usvojile su zakone kojima se zabranjuju svi vidovi diskriminacije osoba s invaliditetom, što je prvenstveno osiguralo brzi proces uklanjanja arhitektonskih prepreka za pristup osobama s invaliditetom najvećem broju javnih prostora i zgrada.

Na razini Europske unije, početkom dvadeset i prvog stoljeća usvojene su direktive o pravima putnika s različitim vrstama invaliditeta u željezničkom, pomorskom i zračnom prometu, a zahvaljujući snažnom zagovaranju organizacija osoba s invaliditetom su u Europskom parlamentu usvojene i direktive o pristupačnosti *web*-stranica javnih tijela osobama s različitim vrstama invaliditeta, kao i Direktiva o pristupačnosti roba i usluga, čime je stvoren pravni okvir za propisivanje obveze državama članicama Unije da prilagode ili usvoje zakonodavstvo koje će u ključnim područjima života primjenjivati standarde arhitektonske, pristupačnosti informacija i tehnologija, te pristupačnosti usluga.

Trenutačno je za područje arhitektonske pristupačnosti na snazi ISSO standard: ISO/TR 22411. Zbog tehnološkog napretka ovi se standardi revidiraju svake četiri godine, a kreirao ih je tim međunarodnih stručnjaka priznatih za područje dizajna u različitim područjima.

1.4. Kratki pregled zakonskog okvira u BiH

Nadležnosti iz područja pristupačnosti u Bosni i Hercegovini podijeljene su između više razina vlasti. Dijelom se pitanja za pristupačnost prometa, te elektroničkih medija i javnih operatora reguliraju na razini Bosne i Hercegovine. Arhitektonska pristupačnost zakonski je regulirana u Federaciji Bosne i Hercegovine na razinama entiteta i kantona, a u Republici Srpskoj na razini entiteta.

Također, u dijelu primjene i nadzora, općine i gradovi imaju djelomičnu nadležnost za pitanja pristupačnosti. Na temelju entitetskih zakona o prostornom uređenju i građenju Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, te Brčko distrikta BiH, usvojeni su podzakonski akti kojima se izravno

propisuju obvezni standardi pristupačnosti za projektiranje i građenje bez arhitektonskih barijera.

U Federaciji Bosne i Hercegovine je 2009. godine usvojena *Uredba o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprječavanje stvaranja arhitektonsko-urbanističkih prepreka za osobe s umanjenim tjelesnim mogućnostima*. U Republici Srpskoj je 2014. godine usvojen *Pravilnik o tehničkim standardima planiranja, projektovanja i izgradnje objekata*, kojima se osigurava nesmetano kretanje i pristup osobama s invaliditetom.

Za potrebe ovog priručnika i buduće analize pristupačnosti preuzeli smo ključne standarde pojedinih elemenata pristupačnosti iz Uredbe Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, kako bi poslužili kao osnova za procjenu poštivanja standarda pristupačnosti prostora koji će se analizirati.

2. Rezultati analize pristupačnosti

Na području općine Foča rađena je analiza pristupačnosti javnih objekata i javnih površina za osobe s invaliditetom. Ukupno se analiziralo 12 objekata i to: Općina Foča, Policijska uprava - Cips, Frizerski salon Afrodita, Osnovna škola Veselin Masleša, UniCredit Banka, Pošta, Dom kulture, Tržni centar Kort, Aladža park, Centar za socijalni rad, Hotel Zelengora, Expera apoteka. Analiza je rađena od prosinca 2022. do veljače 2023. godine.

Analiza je podrazumijevala posjetu svakom objektu/javnoj površini, promatranje situacije, popunjavanje univerzalnog obrasca za analizu pristupačnosti, fotografiranje objekta i izradu završnog izvještaja. Analizu je provodila osoba s invaliditetom iz lokalne zajednice koja je prethodno obučena za provedbu analize.

Na području Foče nismo našli ni jedan objekt koji je u potpunosti pristupačan za osobe s invaliditetom. Nekoliko objekata ima riješen pristupačan ulaz u objekt ili kretanje po njemu, ali ne ispunjavaju druge standarde pristupačnosti. Općenito govoreći, najveći nedostaci u Foči su nedostatak pristupačnih toaleta, mali broj parking mjesta, nedostatak taktilnih traka i zvučnih semafora, pristup katovima i slično. Nažalost, objekti nekih vrlo značajnih javnih ustanova za osobe s invaliditetom su u potpunosti nepristupačni. To podrazumijeva i nepristupačan ulaz u objekt, kretanje unutar istog i korištenje usluga. Također, problem je i činjenica da jedini hotel u Foči nije uopće pristupačan za osobe s invaliditetom.

Kako bi se situacija unaprijedila potrebno je u narednom razdoblju intenzivno raditi na uklanjanju prepreka na javnim površinama i omogućavanje barem osnovnih standarda pristupačnosti u javnim objektima. Lokalna zajednica u suradnji s drugim razinama vlasti i donatorima treba osigurati sredstva u proračunu kako bi se ovi nedostaci uklonili sukladno odredbama Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i lokalnim pravnim okvirom.

Analizu i izvještaj uradio: Miroslav Pavlović

2.1.LJEKARNA EXPERA

Ljekarna Expera se nalazi pored Doma zdravlja, u ulici Cara Dušana bb, preko puta Aladža parka u Foči. Smještena je u staroj zgradi na visokom prizemlju.

Zgradi se može pristupiti pješice, ali nažalost trotoari se koriste za parkiranje automobila čime se stvaraju prepreke za osobe s invaliditetom. Najbliže autobusno stajalište nalazi se na udaljenosti od 150 metara. Parkiralište se dijeli sa stanarima zgrade i Domom zdravlja te ima jedno obilježeno mjesto za osobe s invaliditetom koje je, na žalost, veći dio dana zauzeto jer se nepropisno parkiraju osobe koje nemaju invaliditet.

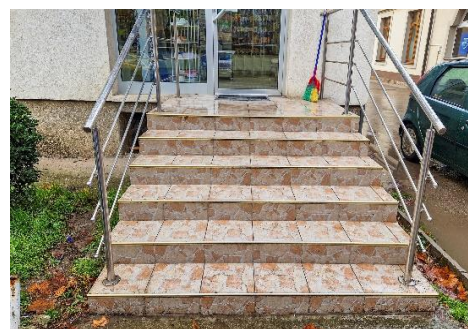
Na samom ulazu nalaze se popločane, klizave stepenice koje imaju rukohvat s obje strane. Ne postoji kosa ravan, ni taktilna traka te je stoga ulazak u objekt nepristupačan.

Unutrašnjost objekta je dovoljne širine za kretnju korisnika kolica, ali visina pulta nije prilagođena. U objektu ne postoji toalet za stranke pa tako ni za osobe s invaliditetom.

Osoblje je ljubazno ali nedovoljno obučeno za rad s osobama s invaliditetom te bi im dobro došla dodatna edukacija.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Napraviti obuku za osoblje.
- ✓ Izvršiti rekonstrukciju postojećeg stepeništa i napraviti kosu ravan.
- ✓ Visinu pulta prilagoditi korisnicima kolica.
- ✓ Omogućiti neometan prilaz objektu.

2.2. UNICREDIT BANK

U samom centru grada Foče nalazi se Unicredit Banka, na adresi Kralja Petra I Karađorđevića. Objekt je starije gradnje, renoviran prije nekoliko godina, a radi se o manjem poslovnim prostoru.

U blizini objekta je raskrižje sa semaforom, pješačkim prijelazom i pješačkim otokom. Duž ceste do prilaza u objekt nalazi se trotoar. Prilaz objektu je ravan i popločan betonskim pločama i prilagođen je korisnicima kolica. Do prilaza objektu nema taktilne trake. Postoji javni parking koji nema obilježena mjesta za vozila osoba s invaliditetom.

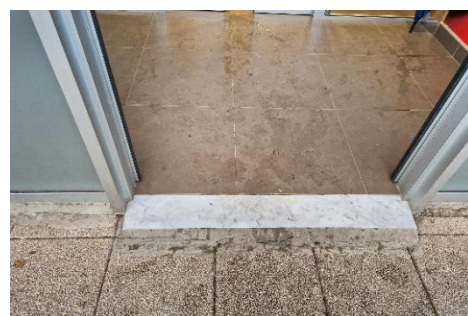
Ulaz u objekt je ravan, bez ikakvih prepreka. Ulazna vrata su klizna, senzorna, dovoljne širine, staklena i osvijetljena, stoga je ulaz u objekt pristupačan za osobe s invaliditetom. Unutrašnjost prostorije je potpuno prilagođena za nesmetano kretanje korisnicima kolica. Info pult u šalter sali je na visini prilagođenoj za osobe s invaliditetom. Objekt nema zvučnu ni svjetlosnu signalizaciju, kao ni taktilnu traku. Toalet ne postoji unutar objekta za korisnike usluga banke.

Osoblje je jako ljubazno i komunikativno, mada ne posjeduje stručno znanje o radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Na postojećem parkingu osigurati bar jedno mjesto za osobe s invaliditetom.
- ✓ Ugraditi zvučnu i svjetlosnu signalizaciju.
- ✓ Ugraditi taktilne staze.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.

Napomena: objekt je u međuvremenu zatvoren.

2.3.CENTAR ZA SOCIJALNI RAD FOČA

Centar za socijalni rad se nalazi u stambeno poslovnoj zgradi u ulici Njegoševa br.14. Objektu se može pristupiti pješice, ali trotoari nisu u potpunosti prilagođeni teže pokretnim osobama. Zgrada ima svoje parkiralište, ali ne i označena mjesta za vozila osoba s invaliditetom. U blizini objekta nema semafora niti taktilnih traka za lakše snalaženje slijepih i slabovidnih osoba.

Zgrada Centra za socijalni rad ima dva ulaza. Između dva ulaza nalazi se zeleni travnjak s urađenim stazama. Prvi, ulaz nalazi se s desne strane zgrade i uopće nije prilagođen osobama s invaliditetom jer ima visoke stepenice. Drugi je naknadno napravljen, prvenstveno za korisnike kolica i teško pokretne osobe. Ulaz je riješen uz pomoć improvizirane, limene kose ravni koja služi svrsi iako nije napravljena po propisima. Unutarnji dio objekta je djelomično prilagođen osobama s invaliditetom, jer se korisnici kolica mogu kretati, ali samo uz asistenciju. Nakon ulaska u zgradu pomoću rampe, otežano se prolazi se kroz objekt čija je unutrašnjost uska i na jednom mjestu postoji dodatno uzvišenje. U objektu nema pristupačnog toaleta za osobe s invaliditetom. Iako nisu posebno obučeni za rad s osobama s invaliditetom, osoblje je jako susretljivo.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Označiti parking mjesto za OSI.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet za OSI.
- ✓ Omogućiti lakše kretanje u objektu.
- ✓ Obučiti osoblje.

2.4.POLICIJSKA UPRAVA - CIPS

Policijska uprava - Cips se nalazi u centru grada na adresi Kralja Petra I Karađorđevića. Objekt je starije gradnje, a ovaj dio objekta je renoviran prije desetak godina. U blizini objekta se nalazi raskrižje s postojećim semaforom, pješačkim prijelazom i ostrvom. Cijelom duljinom ceste, sve do prilaza objektu, nalazi se trotoar. Prilaz objektu prilagođen je za kretanju korisnika kolica jer je ravne površine i bez prepreka. Nema taktilnih traka. Na javnom parkiralištu jedno je mjesto obilježeno za vozila osoba s invaliditetom. Na ulazu u objekt nalazi se malo uzvišenje visine do 5 cm. Vrata se otvaraju prema vani, s jednim su krilom i dovoljne širine. Unutarnji dio prostorije je prilagođen za nesmetano kretanje korisnika kolica. Info pult u šalter dvorani nije odgovarajuće visine da bi ga mogle koristiti i osobe u kolicima. Kabina za fotografiranje je prilagođena osobama s invaliditetom, a pult koji se nalazi u njoj je odgovarajuće visine. Unutar objekta ne postoji toalet za korisnike usluga CIPS-a, pa tako ni za OSI. Osoblje je komunikativno i srdačno, mada ne posjeduje stručno znanje jer nije prošlo nikakvu obuku.

Preporuke:

- ✓ Napraviti bar jedan pristupačan šalter.
- ✓ Ugraditi vizualnu i zvučnu signalizaciju.
- ✓ Ugraditi taktilnu traku.
- ✓ Uraditi obuku za uposlene o radu s OSI.
- ✓ Ukloniti uzvišenje na ulazu.
- ✓ Eventualno napraviti pristupačan toalet.

2.5. FRIZERSKI SALON „AFRODITA“

Frizerski salon "Afrodita" se nalazi u naselju Gornje Polje, na adresi Vojvode Putnika bb. Objekt se nalazi u stambenoj zgradi u prizemlju i posjeduje samo jednu prostoriju.

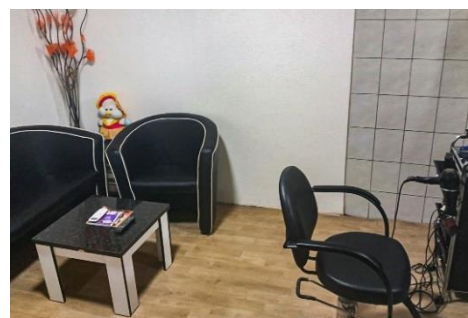
U blizini postoji autobusno stajalište koje nije pristupačno za osobe s invaliditetom. U blizini nema raskrižja niti semafora. Duž ulice postoji trotoar koji nema zaštitnu ogradu. Ispred zgrade se nalazi parkiralište na kojem nema obilježenih mjesta za vozila osoba s invaliditetom. Zgradi se može pristupiti pješice, postoji mogućnost nesmetane kretanje korisnicima kolica. Objekt nema taktilnu traku koja vodi do njega.

Ulaz u frizerski salon je pristupačan, postoji stepenica koja je niža od 5 cm, ali korisnici kolica i teško pokretne osobe mogu ući u objekt. Salon se sastoji od jedne prostorije i nema vlastiti toalet. Postoji dovoljno prostora za nesmetanu kretanju korisnika kolica. Frizerski mobilijar je djelomično prilagođen osobama s invaliditetom - ogledala su odgovarajuće visine i stolica je podesiva, ali lavabo i glavoperi nisu.

Osoblje frizerskog salona "Afrodita" je susretljivo i spremno da pomogne ali nema dovoljno znanja i iskustva s osobama s invaliditetom jer nije prošlo nikakvu obuku.

Preporuke:

- ✓ Ukloniti manju prepreku na ulazu.
- ✓ Prilagoditi mobilijar u salonu.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.

2.6. HOTEL ZELENGORA

Hotel Zelengora nalazi se u samom centru Foče, u ulici Njegoševa bb. Hotel čine prizemlje i četiri kata. Zgrada je starije gradnje, ali je kompletno renovirana. Nažalost hotel nije pristupačan osobama s invaliditetom, što predstavlja još veći problem ako znamo da je u pitanju jedini hotel u Foči. Hotel ima veliko parkiralište koje dijeli s Addiko bankom, Crvenom apotekom i s nekoliko trgovina, a na kojem nema obilježenih mjesta za vozila osoba s invaliditetom. U blizini objekta nema taktilnih traka niti semafora. Ulaz u hotel ima pet stepenica bez ograde i bez kose ravni ili drugog načina ulaska tako da je korisnicima kolica i teško pokretnim osobama ulaz u hotel onemogućen. Ulazna vrata su pristupačna. Unutarnji dio je dovoljno širok za nesmetanu kretanju osoba s invaliditetom. Na katove se dolazi dizalom s kliznim vratima dovoljne širine, ali bez odgovarajuće signalizacije. Info pult i recepcija nisu prilagođeni. U hotelu nema soba koje prilagođene osobama s invaliditetom. Također ne postoji pristupačan toalet. Osoblje je ljubazno i zaista spremno za svaku vrstu pomoći ali nisu obučeni za rad s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Osigurati parking mjesto za OSI.
- ✓ Napraviti kosu ravan na ulazu u hotel.
- ✓ Prilagoditi dio soba za OSI.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet.
- ✓ Organizirati obuku za osoblje.

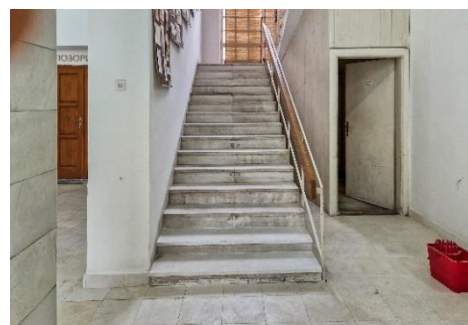

2.7. MUZEJ, KAZALIŠTE I KNJIŽNICA

Muzej, kazalište i knjižnica se nalaze u istoj zgradi u centru grada, u ulici Kralja Petra I Karađorđevića bb. Na zgradi je nedavno napravljen novi krov i fasada, a zamijenjeni su i prozori. Zgrada je na dvije etaže. Na prvom katu se nalazi knjižnica, na drugom muzej, a sa zadnje strane kazalište. Provedena analiza je pokazala da nijedna od ove tri ustanove nije prilagođena osobama s invaliditetom. Prilaz koji vodi s glavne ulice je prohodan i pristupačan. U blizini nema parking prostora za osobe s invaliditetom, kao ni taktilnih traka. Na glavom ulazu u zgradu se nalazi strmo stepenište bez rukohvata. Ne postoji alternativni način ulaska. Zgrada ima i sporedni ulaz koji također nije prilagođen osobama s invaliditetom. U objektu nema dizala pa je pristup etažama nemoguć. Hodnici su dovoljne širine za kretanje kolicima. Objekt nema toalet prilagođen osobama s invaliditetom. Ne postoje sjedala ni zaseban prostor za osobe s invaliditetom, odnosno korisnike kolica. Osoblje nije prošlo nikakvu obuku za rad s ovom kategorijom te bi im edukacija dobro došla.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilnu stazu.
- ✓ Ugraditi dizalo ili podiznu platformu za etaže.
- ✓ Napraviti rukohvat na ulaznom stepeništu.
- ✓ Osposobiti bar jedan ulazak za OSI.
- ✓ Obučiti uposlenike.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet.
- ✓ Omogućiti pristupačna sjedala.

2.8. OPĆINA FOČA

Općina Foča se nalazi u ulici Kralja Petra I Karadjordjevića bb. Zgrada je starije gradnje, renovirana prije par godina. Čine je dva kata na kojim su smještene sve važnije usluge za građane. U blizini objekta je raskrižje s postojećim semaforom. Ima pješački prijelaz i trotoar duž ceste sve do prilaza objektu. Parkiralište ima četiri mjesta od kojih je jedno obilježeno za vozila osoba s invaliditetom. Zgrada ima dva ulaza. Lijevi ulaz ima mali podest i pristupačan je za korisnike kolica i teško pokretne osobe. Jedna se vrata otvaraju ka vani, a druga u oba smjera. Glavni ulaz ima jednu veću stepenicu, a nema kosu ravan. Vrata su dovoljne su širine i otvaraju se ka vani. U šalter dvorani ima jedan pult za osobe s invaliditetom. Nema taktilnih traka, a unutarnji dio je dovoljno širok i ravan za nesmetanu kretnju. Ured gradonačelnika i pravna služba se nalaze na katu do kojeg korisnici kolica i teško pokretne osobe ne mogu doći jer zgrada nema dizalo. U prizemlju se nalazi prostorija u kojoj osoblje s kata prima stranke koje se ne mogu popeti na kat. Zgrada nema pristupačan toalet. Osoblje u ovoj ustanovi nema dovoljno iskustva u radu s osobama s invaliditetom te je za njih poželjno organizirati edukaciju.

Preporuke:

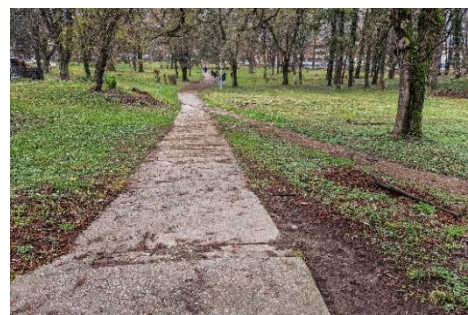
- ✓ Ugraditi taktilne trake, svjetlosne i zvučne obavijesti.
- ✓ Prilagoditi toalet za OSI.
- ✓ Obučiti osoblje
- ✓ Postaviti kosu ravan na glavnom ulazu.
- ✓ Omogućiti pristup etažama.

2.9. ALADŽA PARK

Aladža park se nalazi u istoimenom naselju, na križanju ulica Meša Selimovića i Cara Dušana. U sam park se može doći iz više pravaca. S jedne strane je Aladža džamija ispod koje teče rijeka Čehotina. U blizini se nalazi autobusno stajalište i veliko parkiralište. Na njemu nema označenih mjesta za vozila osoba s invaliditetom. Prilaz parku je moguć teže pokretnim osobama i korisnicima kolica. Na ulazu u park ugrađene su kosine kako bi korisnicima kolica olakšali ulazak. U parku su postavljene klupe, svjetiljke i drugi mobilijar koji nije pristupačan za osobe s invaliditetom. Nema taktilnih staza koje vode do parka i unutar njega kako bi olakšale samostalno snalaženje slijepim i slabovidnim osobama nema. U parku nema javnog toaleta. Jedan dio staze je popločan betonskim pločama, jedan je od starog betona i treći je obična staza. Rezultati provedene analize su pokazali da ovaj park nije prilagođen osobama s invaliditetom jer nijedna staza u parku nije ravna i bez prepreka pa je u većini slučajeva za kretanje osoba u kolicima potrebna asistencija.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Napraviti toalet prilagođen OSI.
- ✓ Obilježiti parking mjesto na velikom parkiralištu.
- ✓ Izvršiti rekonstrukciju i uređenje staza.
- ✓ Postaviti pristupačan mobilijar.

2.10. POŠTA

Pošta je smještena u centru grada, u ulici Kralja Petra I Karadjordjevića bb. Zgrada se sastoji od prizemlja i kata. U visokom prizemlju je smještena prostorija za građane, šalter sala, a kat je za službenike pošte. Trotoari u blizini pošte su prilagođeni osobama s invaliditetom. Do ulaza u objekt se može doći nesmetano, bez prepreka. Objekt ima jedno parking mjesto za vozila osoba s invaliditetom. Ne postoji taktilna traka koja vodi do objekta niti unutar njega. Na samom ulazu u objekt nalaze se četiri široke stepenice bez kose ravne, podizne platforme ili drugog načina koji bi omogućio ulazak u objekt teže pokretnim osobama. Unutrašnji dio objekta je ravan, bez prepreka, pa se korisnici kolica i teško pokretne osobe mogu nesmetano kretati. Šalteri su visoki i nisu prilagođeni za korisnike kolica. Pristup katu nije moguć za korisnike kolica i teško pokretne osobe jer zgrada nema dizalo niti neki drugi alternativni način pristupa. Zgrada pošte nema prilagođen toalet za osobe s invaliditetom. Osoblje je ljubazno, ali s obzirom na to da nisu prošli nikakvu obuku, edukacija bi im dobro došla.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Omogućiti ulazak u objekt korisnicima kolica i teže pokretnim osobama.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet.
- ✓ Prilagoditi visinu pulta osobama s invaliditetom.
- ✓ Omogućiti pristup katu.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.

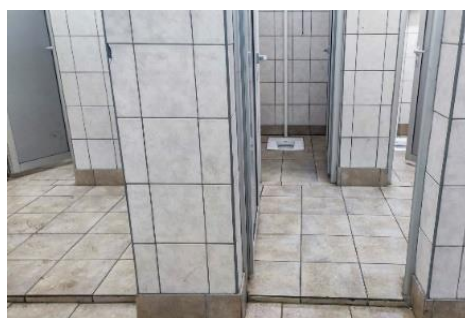

2.11. JU OŠ „VESELIN MASLEŠA“

Škola se nalazi se u ulici Karađorđeva br. 68 a. Objekt je starije gradnje i čine ga dva kata. Nedavno je urađena adaptacija dijelova objekta. Autobusno stajalište je propisne dužine i širine, površina je ravna. U blizini nema raskrižja niti semafora. Zgradi se može pristupiti pješice bez prepreka. Školsko dvorište je veće površine s metalnom zaštitnom ogradom. Na ulazu u dvorište je velika željezna kapija. Ispred zgrade je parkiralište bez označenih mjesta za vozila OSI. Ulaz je pristupačan, uz stepenište postoji kosa ravan metalne konstrukcije s rukohvatom. Visina info pulta je prilagođena korisnicima kolica. Kat na kojem su uredi, učionice i toaleti nepristupačna je korisnicima kolica i teško pokretnim osobama jer škola nema dizalo i do kata se jedino može doći stepenicama. Hodnici su ravni, široki, bez prepreka. Škola nema toalet za OSI. Dvorana za tjelesni odgoj također nije prilagođena. Hodnici su bez prepreka. Osoblje nema iskustvo u radu s OSI, jako su susretljivi i zainteresirani za dodatnu edukaciju.

Preporuke:

- ✓ Prilagoditi ulaznu kapiju.
- ✓ Obilježiti parking mjesto za OSI.
- ✓ Omogućiti pristup katu.
- ✓ Napraviti toalet prilagođen OSI.
- ✓ Omogućiti sadržaj za djecu s poteškoćama u razvoju u dvorani za tjelesni odgoj.
- ✓ Ugraditi taktilnu traku, vizualnu i zvučnu signalizaciju.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.

2.12. TRŽNI CENTAR KORT

Tržni centar Kort se nalazi u glavnoj ulici u blizini gradskog trga, na adresi Kralja Petra I Karađorđevića bb. Izgrađen je u unutarnjem dijelu nekadašnje Robne kuće.

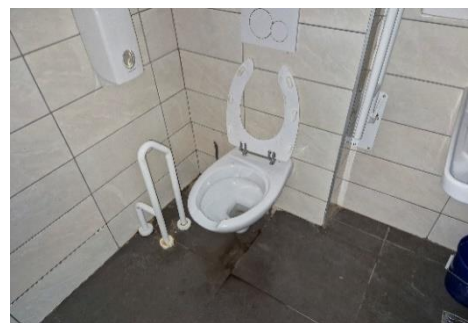
Prilaz objektu je moguć, bez većih prepreka, ali nema taktilnih traka. Objekt ima unutarnju garažu u kojoj nema namjensko parkirališno mjesto za osobe s invaliditetom.

Objekt ima dva ulaza. Glavni ulaz nije pristupačan jer ima stepenice bez kose ravni, rukohvata i taktilne trake. Drugi ulaz je iz garaže iz koje se dizalom može ući u centar. Prije ulaska u dizalo nalaze se vrata koja se otvaraju ka vani i prilično su teška. Unutarnji dio objekta je dobrim dijelom pristupačan. U objektu se nalazi namjenski toalet za osobe s invaliditetom, uredno obilježen. Korisnici kolica se mogu nesmetano kretati između rafova i hodnicima. U objektu nema postavljene zvučne ili vizualne signalizacije.

Osoblje je ljubazno, ali nemaju dovoljno znanja u radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake, zvučnu i vizualnu signalizaciju.
- ✓ Obilježiti parking mjesto.
- ✓ Napraviti pristupačan glavnu ulaz (kosa ravan i rukohvati).
- ✓ Napraviti obuku za osoblje.

3. Dodatak - Obrazac za analizu pristupačnosti

(Molimo pažljivo analizirati i popuniti sve elemente upitnika. U koloni procjena stavljate oznaku da ili ne, a u komentar ispod upisujete specifične stavke za svaki objekt).

Naziv objekta:
Točna adresa:
Vrsta objekta i njegova svrha:

Rb.	Kategorija	Opis	Procjena
ZAJEDNIČKI ELEMENTI ZA SVE OBJEKTE			
1.	Prilaz do objekta	Može li se objektu pristupiti pješice bez barijera?	
		Jesu li trotoari prilagođeni za kretanje OSI?	
		Postoji li javni parking ili namjenski parking u blizini objekta od kojeg se može lako doći do objekta?	
		Postoji li parking mjesto za OSI koje je propisne veličine i obilježeno za OSI?	
		Postoji li pristupačan javni prijevoz koji vodi do objekta, s pristupačnom stanicom?	
		Postoji li taktilna oznaka koja vodi do objekta?	
		Postoje li zvučni semafori u blizini objekta?	
		Postoji li neprekinut pristupačan put kretanja od dolazne tačke do objekta?	
2.	Ulaz u objekt	Je li ulaz u objekt ravan ili postoji li alternativni način ulaska (kosa ravan, lift ili podizna platforma)?	
		Jesu li ulazna vrata šira od 90 cm, elektronska ili se otvaraju se prema unutra?	
		Je li ulazni hodnik bez prepreka i omogućava li kretanje korisnicima invalidskih kolica?	
3.	Unutrašnjost objekta	Jesu li hodnici ravni, bez barijera i dovoljne širine za nesmetano kretanje korisnicima kolica?	

		Jesu li usluge/prostorije unutar objekta pristupačne za OSI (uredi, šalteri, službe, i sl.)?	
		Ako se radi o objektu na više etaža je li svaka etaža pristupačna (postoji lift, kosa ravan ili podizna platforma koja vodi do gornje etaže)?	
		Jesu li pragovi manji od 5 cm ili ih nema nikako?	
4.	Prijemni pult, recepcija, šalter i sl.	Može li se prići pultu bez prepreka?	
		Je li pult podešen na visini za korisnike invalidskih kolica?	
		Postoji li pult za osobe oštećenog sluha i vida?	
5.	Lift (ako postoji)	Je li lift dovoljne veličine da u njega može ući osoba u kolicima i asistent?	
		Ima li lift oznake na Brajevom pismu?	
		Ima li lift zvučnu / govornu signalizaciju?	
6.	Toalet	Postoji li toalet za OSI koji je vidno označen?	
		Koristi li se toalet za OSI, je li otključan (ili postoje upute gdje dobiti ključ)?	
		Je li toalet prilagođen za OSI (veličina, školjka, držači i sl.)?	
		Postoji li vizualna i taktilna uputa za toalet?	
7.	Osoblje	Je li osoblje susretljivo i spremno pomoći OSI?	
		Postoji li način komunikacije osoblja i osoba s oštećenim sluhom / govorom?	
		Postoje li zvučne ili vizualne aplikacije u objektu?	
		Je li osoblje prošlo obuku za rad s OSI?	
SPECIFIČNI ELEMENTI ZA POJEDINE OBJEKTE			
8.	Ugostiteljski objekti (restoran, kafić i sl.)	Može li se kretati između stolova s kolicima ili štapom?	
		Jesu li stolovi prilagođeni za OSI (visina i fleksibilnost)?	
		Postoji li zvučna ili vizualna aplikacija?	
9.	Hoteli, moteli, prenoćišta	Može li se nesmetano prići svim dijelovima hotela (recepcija, restoran, dvorana, wellness i sl.)	

		Postoje li pristupačne sobe za OSI?	
		Postoje li zvučne ili vizualne oznake – aplikacije?	
10.	Kulturni ili sportski centri	Postoji li sadržaj koji je prilagođen za OSI?	
		Postoje li prilagođena sjedišta za OSI?	
		Postoje li zvučne ili vizualne aplikacije, oznake?	
11.	Javne šetnice, trgovi, parkovi i sl.	Je li javni prostor pristupačan za kretanje OSI?	
		Je li postavljeni mobilijar pristupačan za OSI?	
		Postoji li taktilna traka?	
		Postoji li zvučna ili vizualna aplikacija, oznake?	
		Postoji li javni toalet pristupačan za OSI?	

Završni komentar za objekt (upisati sve ostale elemente koji su važni za analizu pristupačnosti).